БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үнелезилетиннген

1952 апрель 16 СРЕДА № 75 (2505)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).
Хову ажылдарын организастыг эгелээр (1 арын).

О. Назын-оол. — Коммунистерниң политиктиг билиин бедидер (2 арын).

Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында АКШ-тың, Англияның болгаш Франциянын чазактарынга Совет Чазактың нотазы (2 арын).

Н. Чанчип. — Бедик социалистиг хүлээлге (3 арын).

С. Бадаа. — «Харжыгаш» деп шин бистиң театрывыста (3 арын).

Бактериологтуг дайынның кем-буруулугларын хай дээр (4 арын).

Америк империалистерниң кем-буруулуг үүлгедиглеринге удур (4 арын).

Кореяда тутурган шериглерни америк империалистерниң араатанзыы-биле аажылап турарының дугайында (4 арын).

Кадрларны шын шилип алыр болгаш кижизидер

Кижилерни шилип алыры болгаш күүселдени хынаары болза, партия организацияларының организастыг ажылында кол-ла үүл болур. Партийжи-организастыг, партийжи-политиктиг ажылды улам ыңай көдүрери, коммунистиг тургузуушкунга чер-черниң партия организацияларының ролюн бедидери—кадрларны шилириниң болгаш кижизидериниң талазы-биле ажылды бүгү хемчегдер-биле эжижидер. Шак-ийи хемчегдер-биле ажылдаан кижилер-ле ийи-ийи болгаш ийи

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Коммунистерниң политиктиг билиин бедидер

Большевик партия коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезиниң дугайында улуг сагышты салып келген болгаш салып турав. Марксисчи-ленинчи теория коммунистерни ниитилел хөгжүлдезиниң хоойлуларының дугайында болгаш политиктиг демиселдиң дугайында билиглер-биле чепсеглеп, пролетаржы интернационализмге, совет патриотизмге, улустарның сталинчы эпнайыралынга кижизидип, даштыкы, иштикиниң политиктиг байдалдарын өөренип билип алырынга орукту ажыдып берип турар. ВКП(б) Уставы болза, коммунист бүрүзүнүң политиктиг билиин бедидерин, чурттуң политиктиг амыдыралынга идепкейлиг киржирин негеп турар.

ВКП(б) Барыын-Хемчик райкому коммунистерниң политиктиг билиниң өзүлдезинге элээн кичээнгейни салып, партия чырыдыышкынының системазын калбартып, коммунистерниң 87 хуузун партия өөредилгезинче хаара туткан, азы эрткен чылда өөренип турганындан 117 коммунистер хөй. Районда 14 политшколалар, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир 7 бөлгүмнер, И. Б. Сталинның биографиязын өөренир 3 бөлгүмнер база район төвүнде партияның кежээки школазы ажылдап турар. Эрткен өөредилге чылында районга ВКП(б) төөгүзүн өөренириниң бедиткен хевириниң чаңгыс-даа бөлгүмү чок турган, бо чылын бедиткен хевириниң 2 бөлгүмнери ажылдап турар. Марксизм-ленинизмниң теориязын 44 коммунистер боттары өөренип турар. Бижик билбестерниң болгаш биче билирлериниң бөлгүмнеринде база улуг улустуң кежээки школазында 144 коммунистер өөренип турар.

Районнуң партия чырыдыышкынының системазында кичээлин үспейи өөредилге программазын доктаамал өөренип эрттип турар чамдык политшколалар, бөлгүмнер бар.

Партия, совет активтеринде боттарының политиктиг билиин бедидери-биле кады, онаашкан ажылын экижидип турар кижилер хөй. Ылаңгыя «Большевик» колхозтуң даргазы эш Идам-Сюрюн, Ворошилов аттыг колхозтуң даргазы эш Даржаа, «Комсомол 30 чыл ою» колхозта партия эге организациязының секретари эш Тырыс, ол-ла колхозта тудуг бригадазының бызаңчызы эш Серен, районнуң саң килдизиниң пособия бухгалтери эш Очур, «Большевик» колхозта политшколаның пропагандизи эш Попуй-оол, Кызыл-Тайга суму Совединиң даргазы эш Дамба олар болгаш эштер Карпов, Бабарикин олар өөредилгеге кызымаккай болуп турарыбиле кады, онаашкан ажылдарын бедик үре-түннелге күүседип турарлар.

Марксизм-ленинизмниң теориязын боттары өөренип турарлардан РО МГБ-ниң ажылдакчызы Дугуржап, ВКП(б) райкомунуң ажылдакчызы Стопинская олар өөренип алыры-биле хүлээнген номнарын чогуур хуусаазында номчуп, конспектилеп ап, ханызы-биле өөренип шиңгээдип ап турарлар.

Ындыг болза-даа, коммунистерниң политиктиг билиин бедидер талазы-биле ажылды ВКП(б) райкому, оон пропаганда болгаш агитация килдизи ВКП(б) ТК-ның болгаш ВКП(б) обкомунуң негелдезинге чедир организастап шыдаваан. Чүл дээрге, коммунистерден 88 кижи партия өөредилгезиниң кандыг-даа хевиринде хаара туттунмаан. «Победа» колхозта политшкола (пропагандизи эш Хорбин), «Советтиг Тыванның 5 чыл ою» колхозта политшкола (пропагандизи эш Хирбээ), «Трудовик» колхозта политшкола (пропагандизи эш Очур-оол), Ак сумузунда политшкола (пропагандизи эш Седип) кичээлдерни идея-теория талазы-биле куду деннелге эрттирип, хөй-хөй кичээлдерни үзүп келген. ВКП(б) райкомунуң партия кабинеди партия өөредилгезиниң теоретиктиг болгаш методтуг төвү болуп шыдавайн турар, аңаа политиктиг темаларга лекциялар, илеткелер кончуг ховар болуп, пропагандист кадрларның семинарларын доктаамал эрттирбейн турар.

Коммунистерде бодунуң политиктиг билиин бедидип алыр дээш күжениишкинниг ажылдавас кижилер база бар. Ылаңгыя «Барлык» совхозтуң директору эш Казанцев, Кызыл-Мажалык МТС-тиң директору эш Висляев, Аксы-Барлык суму Совединиң даргазы эш Чыргал, «Ленин ораа» колхозта партия эге организациязының секретари эш Одуй-оол, районнуң суг ажыл-агый чериниң даргазы эш Стратонов, Молотов аттыг колхозтуң даргазы эш Содунам, Ак сумузунда эге школа башкызы эш Сендин, «Победа» колхозта партия эге организациязының секретари эш С. Сюрюн, райпо ажылдакчызы эш Кураков олар болуп турарлар. Ол коммунистерниң политиктиг билиин бедитпес, үргүлчү арага-дарыга хандыыр чоруу партияның болгаш күрүненин оларга дааскан улуг ажылдарын удуртуп шыдавазынга, мораль талазы-биле үрелип-будалыр чорукка чедирип турар. Марксизм-ленинизмниң теориязын боттары өөренип турарлардың иштинден эштер Папын, Партына олар өөренири-биле хүлээнип алган номнарын өөренмейн турарлар.

Партия организациялаының чамдыктары коммунистерниң политиктиг өөредилгезинче сагыш салбайн турар. Ылаңгыя Молотов аттыг колхозта партия эге организациязының секретари эш Чадамба, «Трудовик» колхозта партия эге организациязының секретари эш Очур-оол, «Победа» колхозта партия эге организациязының секретари эш Сюрюн, «Красный пахарь» колхозта партия эге организациязының секретари эш Күдерек олар коммунистерниң хөй кезиин партия өөредилгезиниң кандыг-даа хевирлеринде хаара туттаан. Ында политшколаларның, бөлгүмнерниң ажылын удуртпайн турар.

Ам сорулга болза, коммунистерниң политиктиг билиин бедидер дугайында ВКП(б) ТК-ның, ВКП(б) обкомунуң негелдезин ёзугаар коммунистерниң политиктиг өөредилгезин күштелдирерин, четпестерни дораан үзүткааш, өөредилге программазын чогуур хуусаазында доозар дээш ажылдап турарлар.

О. НАЗЫН-ООЛ,

ВКП(б) Барыын-Хемчик райкомунуң секретари.

„Искра“ колхозта политөөредилге

Чөөн-Хемчик районнуң Чадаана сумузунда «Искра» колхозта партияның политчырыдыышкыны эрткен өөредилге чылында турганынга бодааргa бо чылын элээн эки организастатынган. «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир бөлгүмде болгаш политшколада өөренип турар дыннакчылар билиниң аайы-биле шын хуваатынган.

«ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир бөлгүмде партия, советтиң 13 активтери өөренип турар. Бөлгүм өөредилге чылы эгелээнинден бээр 12 катап чыглып кичээлдээн. Бөлгүмнүң дыннакчылары «ВКП(б) төөгүнүң допчу курзуның» үш эгелерин өөренип дооскаш, IV эгезин өөренип турар. Бөлгүмнүң пропагандизи өөренир тема бүрүзүн эки белеткел-биле башкылап, кичээлдерни бедик идея-деннелге эрттирип турар. Өөренип эрттип турар материалдарны шиңгээдип алыр талазы-биле дыннакчылар Сюттүг-оол, Конгар-оол, Кызыл-оол олар идепкейлиг ажылдап турарлар.

Партияның политшколазында партия, советтиң 14 активтери өөренип турар. Политшкола өөредилге чылы эгелээнинден бээр 14 катап чыглып кичээлдээн, 11 темаларны өөренип дооскан. Политшколаның дыннакчылары Борбак-Даш, Чимит-оол, Сандан-оол, Севилбаа олар өөренип эрткен материалдарны эки шиңгээдип ап турарлар.

И. В. Сталинның биографиязын өөренир бөлгүмде 7 кижи өөренип турар, бөлгүм өөредилге чылы эгелээнинден бээр 8 катап кичээлдээн, биографияның VI бөлүүн өөренип дооскан.

Ам бөлгүмнер болгаш политшкола өөредилге программазын чогуур хуусаазында доозар дээш ажылдап турарлар.

О. ТӨГҮС.

Районнуң партия активиниң хуралы

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). 1952 чылдың апрель 10-да районнуң культура бажыныңга Чаа-Хөл районнуң партия активиниң хуралы болуп эрткен.

Партия активиниң хуралынга областың МТС-ториниң болгаш чурт бүдүүрүлгезиниң ажылының дугайын чугаалашкан ВКП(б) обкомунуң VIII пленумунуң ажылының түннелдериниң болгаш районнуң партия организациязының сорулгаларының дугайында ВКП(б) райкомунуң секретари эш Бегзиниң илеткелин база районда колхозтар тудуунуң дугайын чугаалашкан.

Үстүнде айтырыглар дугайында партия активинден 10 кижи саналшүгүмчүлел кылганнар.

Чугаалашкан айтырыглар дугайында партия активиниң хуралы тодаргай доктаалдарны хүлээп алган.

А. АДЫГЖЫ.

Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында АКШ-тын, Англияның болгаш Францияның Чазактарынга

СОВЕТ ЧАЗАКТЫҢ НОТАЗЫ

АКШ-тың херектеринге түр бүзүретирген дээрги Камминг, Великобританияның херектеринге түр бүзүретирген дээрги Грей болгаш Францияның херектеринге түр бүзүретирген дээрги Бриоваль Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында Совет Чазактың бо чылдың март 10-да нотазынга харыылаан АКШ-тың, Великобританияның болгаш Францияның чазактарының бир дөмей уткалыг ноталарын ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинскийге бо чылдың март 25-те хүлээдип бергеннер.

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинский Францияның элчини дээрги Шатеньону, АКШ-тың херектеринге түр бүзүретирген дээрги Каммингни болгаш Великобританияның херектеринге түр бүзүретирген дээрги Грейни бо чылдың апрель 9-та хүлээп алгаш, Совет Чазактың харыы нотазын оларга хүлээдип берген.

АКШ-тың Чазааның 1952 чылдың март 25-теги нотазының бижимели болгаш Совет Чазактың 1952 чылдың апрель 9-тағы харыы нотазының бижимели мооң адааанда парлатынган.

АКШ-тың Чазааның 1952 чылдың март 25-те нотазы

«Американың Катышкан Штаттарының херектеринге түр бүзүретирген болганымда Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министрин хүндүлеп турарымны илеретиишаан, бодумнуң Чазаамның дааскан ёзугаар мооң адааанда үүлдерни дыннадыр алдарлыг болдум:

Совет Чазактың 1952 чылдың март 10-да чоруткан. Германия-биле тайбың керээзин чарарын сүмелеп турар нотазын Катышкан Штаттарының чазаа Катышкан хаан чериниң болгаш Францияның Чазактары-биле кады ханызы-биле өөренип көрген. Германияның Федеральдиг республиказының чазаа-биле болгаш Берлинниң төлээлекчилери-биле база-ла сүмелешкен.

Германияның кезектерге чарлып турар чоруун узуткаар хүлээлгелиг шынчы болгаш узун хуусаалыг тайбың керээзин чарар чорук болза, Катышкан Штаттарының Чазааның кажан шагдан бээр-ле эң чугула херээ болуп турган болгаш моон соңгаар-даа чугула херээ болур. Совет Чазактың бодунуң көрүп турарын ёзугаар алырга, ындыг керээни чарарынга герман улустуң тура-соруун камгалаар Германияның ниити чазаан тургузары негетинип турар-дыр.

Федеральдиг республикага, эзлеп чагырарының совет зоназынга болгаш Берлинге чорудар хостуг соңгулдаларга үндезилетингеш, ам чүгле ындыг чазак тургустунуп болур. Национал хосталганы болгаш кижилериниң тузунда хостуг чоруун герман улуска бээр арга турунда ындыг соңгулдаларны эрттирип болур. Катышкан Нацияларның Кол Ассамблеязы болза, ол бирги ындыг боттуг байдал бар бе дээрзин тодаргайлаар дээш Федеральдиг республикага, совет зонага болгаш Берлинге-даа харугда хыналданы чорудары-биле комиссияны томуйлаан. Федеральдиг республикага болгаш Барыын Берлинге-даа эргежок чугула аргаларны истеп хынаарының талазы-биле комиссияга бээр деп бүзүредишкинни ол комиссия алган. Комиссия бодунуң сорулгазын күүседип шыдаар аргалыг болуру-биле шак ындыг чөпшээрелди совет зонадан болгаш Чөөн Берлинден-даа алган турар болза, Катышкан Штаттарның Чазаанга өөрүнчүг болур ийик.

Совет Чазактың саналы болза, тайбың керээзин чарарынга чедир Германияның ниити чазаа чогум кандыг ажылды кылырыл дээрзиниң дугайында кандыг-даа айтышкыннарны бербейн турар. Германияның ниити чазаа болза, тайбың керээзин чарарының мурнунда болгаш оон сөөлүнде-даа Катышкан Нацияларның принциптерин болгаш сорулгаларын ёзугаар эвилелдежиишкиннерге хостуу-биле кирип болур аргалыг болур деп Катышкан Штаттарның Чазаа санап турар.

Совет Чазак Германияның тайбың керээзиниң талазы-биле бодунуң саналдарын киирип турар үеинде өске-даа саналдарны чугаалажып көөрүнге бодунуң беленииниң дугайын медеглээн болгай. Ол медеглелди Катышкан Штаттарның Чазаа хүлээп ап турар. Ооң бодалгазын ёзугаар алырга, хостуг соңгулдаларны эрттиреринің аргазын берип турар ындыг байдалдар тургустунмаан шаанда, ол чугаалажылышкынга киржир аргалыг Германияның ниити хостуг чазаа тургустунмаанда тайбың керээзи ханызы-биле чугаалажып көрүнмес болуп турар.

Ол ышкаш шиитпирлээра эргежок болуп турар дыка хөй чугула айтыыглар база туруп турар.

Чижээ, Совет Чазактың медеглелин ёзугаар алырга, Германияның девискээрин Потсдам конференциязының доктаатканы-биле тургускан кызыгаарлар-биле тодарадыр деп турарын Катышкан Штаттарның Чазаа демдеглеп турар. Потсдам доктаалдарынга кызыгаар талазы-биле айтырыгларны туюлунга чедир тодарадырын тайбың таарыштырылгага чедир соңгаарлатынган турар ужурлуг деп айыткан боордан башка, Германияның ёзулуг үзе шиитпирлетинген кызыгаарлары ында тодаратынмаан дээрзин Катышкан Штаттарның Чазаа сагындырып каарын күзеп турар.

Тайбың керээзи болза, Германияның өске чурттар-биле эвилелдежиишкиннерге киреринің хостуг эргезин кызыгаарлаары-биле катай герман национал чепсектиг күштерни болдурар болгаш күрүнелерниң дорт киржилгези-биле шиитпирлетинип болур маргылдаалыг айтыыгларны шиитпирлээрин озалдадып турар. Ынчалза-даа АКШ-тың март 25-теги нотазында ындыг айтыыны тургускан төлээде, ол айтыыгларны тайылбырлаары чугула деп Совет Чазак санап тур.

Германия-биле тайбың керээзиниң үндезиннериниң совет төлевилелинде мыича деп чугаалаан. «Германияга удур дайынга бодунуң чепсектиг күштери-биле киржип турган кандыг-даа күрүнеге удурланган кандыг-бир сүлчээлерже ийикпе азы шериг эвилелдеринче бактаап кирбезин Германия хүлээнир».

Мындыг санал болза, Германияда ээлеп чагырарының хүлээлгезин күүседип турар күрүнелериниң болгаш оон-биле кожа турар күрүнелериниң эрге-ажыктарынга-даа, а ол ышкаш тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг күрүне болур Германияның бодунун-даа эрге-ажыктарынга бир дөмей тааржып турар деп Совет Чазак көрүп турар. Бо саналда герман күрүненин бүрүн эргелерин кызыгаарлаан чүве чок. Ынчалза-даа бо санал болза, тайбынга ынакшылдыг кандыг-бир күрүнеге удурланган күрүнелериниң сүлчээзинче Германияны киирериниге база-ла удурланып турар.

Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында совет төлевилелде чугаалап турары болза: «Оран камгалаарынга эргежок чугула национал чепсектиг күштерлиг (курган чер, шериг-агаар болгаш шериг-далай) турарын Германияга чөпшээрээр».

Япония-биле тайбың керээзиниң талазы-биле Совет Чазак база-ла мындыг саналын киирип турган дээрзи билдингир болгай. Ындыг санал-биле күрүнелер аразының национал бүрүн эргелериниң болгаш деп эргелиг чоруунуң принциптерин барымдаалап турар. Япония болза, чуртту камгалаар сорулгаларга хереглээр тускай национал чепсектиг күштерлиг турар эргелиг, а Германияның ындыг эргези чок турган болгаш оон дора байдалга кииртинген деп көөр чорук окта шын эвес. Европаны делегейниң үш дугаар дайынының одаанче хуулдурарынга белен гитлерлиг-фашист генералдарга баштаткан өжээнзиректериниң шериглерин Барыын Германияга тургузарының орнунга камгалалдың шериг күштерин тургузар чорук тайбың херээнге болгаш герман нацияга үүден-даа эки болур дээрзинге чигзиниг турбас.

Германияның кызыгаарларының талазы-биле Совет Чазактың көрүп турары болза, АКШ-тың Чазааның, ол ышкаш ССРЭ-ниң болгаш Великобританияның Чазактарының хүлээп алганы база Францияның үүлдүгзүнүп катышканы Потсдам конференциязының доктаалдары ону долузу-биле болгаш четчири-биле үзе шиитпирлээн болуп турар.

Германия-биле тайбың керээзин, а ол ышкаш Германияны катыштырарының дугайында болгаш ниити Германияның чазаан тургузарының дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүнче Англияның болгаш Францияның чазактары-биле кады киириптерин АКШ-тың Чазаанга Совет Чазак база катап сүмелеп турар. Бо айтырыгларны чугаалажып шиитпирлээрин соңгаарладырының үндезиннерин Совет чазак көрбейн турар.

Европаның тайбынга ынакшылдыг улустарының өг-бүлезинге кирер, чаңгыс-аай, хамаарышпас, тайбынга ынакшылдыг күрүне кылдыр Германия катап тургустунар бе, азы Европага дайынның айыылы-биле холбашкан башкаланчак Германия болуп арттар бе деп айтырыг чогум-на бо үеде шиитпирлетинер».

Совет Чазак болза, бо ышкаш ноталарны Англияның болгаш Францияның Чазактарынга чоруткулаан.

Мында айытынган ноталарны олар боттарының Чазактарынга чедиреринің дугайын дээргилер Шатеньо, Камминг болгаш Грей чугаалааннар.

Совет Чазактың 1952 чылдың апрель 9-та нотазы

«АКШ-тың Чазааның бо чылдың март 25-теги нотазын барымдалааш, моон адаанда үүлдерни медеглээри эргежок чугула деп Совет Чазак санап тур:

Совет Чазак бодунуң март 10-да нотазынга Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында айтырыгны соңгаарладышкын чокка чугаалажырын, тайбың керээзиниң сүмележип кылган төлевилелин чоокку хуусааның дургузунда белеткээриниң дугайын АКШ-тың Чазаанга, а ол ышкаш Великобританияның болгаш Францияның Чазактарынга саналдаан. Тайбың керээзин белеткен кылырын чиигедир сорулга-биле Совет Чазак болза, Германия-биле тайбың керээзиниң үндезиннериниң төлевилелин киирип, ол ышкаш өске кандыг-даа саналдарны чугаалажып көөрүнге чөпшээрежип турарын илереткен.

Оон-биле кады Совет Чазак болза, Германияның ниити чазааның Германияның мурнундан дорт киржилгези-биле тайбың керээзи ажылдатынып кылдынган турарын саналдаан. Германияда ээлеп чагырарының ажылдарын кылып турар ССРЭ, АКШ, Англия болгаш Франция герман улустуң тура-соруун камгалаан Германияның ниити чазаан дүрген тургузарынга таарымчалыг байдалдарны кылырының айтырыгларын чугаалажып көөр ужурлуг деп март 10-да нотада база-ла айыткан турган.

Совет Чазак Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында болгаш Германияның ниити чазаан тургузар дугайында айтырыглар талазы-биле бодунуң саналдарын киирип тургаш, бо эң кол айтырыгларны шиитпирлээр чорук болза, Европага тайбынны быжыглаарынга улуг ужур-дузалыг болур болгаш герман улустуң хоойлу ёзугаар национал эргежыктарын шынчы ёзу-биле көөрүнүң негелделеринге тааржып турар деп көрүп турган.

Германия-биле тайбың керээзин чарарының соңгаарладып болбас чоруу болза, ССРЭ-ниң, АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның Чазактарының талазындан Германияны катыштырарының болгаш Германияның ниити чазаан тургузарының талазы-биле дүрген хемчегларни алырын негеп турар.

Ону барымдалааш, Совет Чазак болза, моон мурнунда-ла сүмелетинип турган Германияга ниитиниң хостуг соңгулдаларын эрттиреринің дугайында айтырыгны ССРЭ-ниң, АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның Чазактарының чугаалажып көрген турары эргежок чугула деп санап тур. Ниити Германияның хостуг соңгулдаларын чорударының эргежок чугулазын ССРЭ-ниң, АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның Чазактарының талазындан шын деп көөр чорук болза, ындыг соңгулдаларны чоокку хуусаада эрттиреринің долу аргазын тургузуп турар.

Болур деп турар ниити Германияның хостуг соңгулдаларынга холбаштыр, ындыг соңгулдаларга таарымчалыг байдалдар бар бе дээрзин тодаргайлаары-биле КНО-нуң комиссиязының хыналда чорударының дугайында санал болза, герман херектерге Катышкан Нацияларның Организациязының чаржалажып киржирин 107-ги үүлү-биле хораан КНО-нуң Уставынга өөрүлдежип турар. Германияда ээлеп чагырарының хүлээлгезин күүседип турар дөрт күрүнелериниң тургускан комиссиязы болза, ындыг хыналданы кылып болур.

Совет Чазактың сүмелеп киирген Германия-биле тайбың керээзиниң үндезиннериниң төлевилели-биле АКШ-тың Чазааның таныжып көөр аргазы турган. АКШ-тың Чазаа ол төлевилелди чугаалажып көөрүнче киириптеринге чөпшээрежип турарын илеретпээн болгаш тайбын керээзиниге бодунуң төлевилелин киирбээн.

Оон-биле кады АКШ-тың Чазаа болза, Германия-биле тайбың керээзиниң совет төлевилелиниң чамдык кезектериниң талазы-биле элээн хөй удурланыышкынын көдүрүп келген, ол чорук болза, Чазактарның аразында катап ноталар солчуушкуннарын болдурар болгаш күрүнелериниң дорт киржилгези-биле шиитпирлетинип болур маргылдаалыг айтырыгларны шиитпирлээрин озалдадып турар. Ынчалза-даа АКШ-тың март 25-теги нотазында ындыг айтырыны тургускан төлээде, ол айтырыгларны тайылбырлаары чугула деп Совет Чазак санап тур.

Германия-биле тайбың керээзиниң үндезиннериниң совет төлевилелинде мыича деп чугаалаан. «Германияга удур дайынга бодунуң чепсектиг күштери-биле киржип турган кандыг-даа күрүнеге удурланган кандыг-бир сүлчээлерже ийикпе азы шериг эвилелдеринче бактаап кирбезин Германия хүлээнир».

Мындыг санал болза, Германияда ээлеп чагырарының хүлээлгезин күүседип турар күрүнелериниң болгаш оон-биле кожа турар күрүнелериниң эрге-ажыктарынга-даа, а ол ышкаш тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг күрүне болур Германияның бодунун-даа эрге-ажыктарынга бир дөмей тааржып турар деп Совет Чазак көрүп турар. Бо саналда герман күрүненин бүрүн эргелерин кызыгаарлаан чүве чок. Ынчалза-даа бо санал болза, тайбынга ынакшылдыг кандыг-бир күрүнеге удурланган күрүнелериниң сүлчээзинче Германияны киирериниге база-ла удурланып турар.

Германия-биле тайбың керээзиниң дугайында совет төлевилелде чугаалап турары болза: «Оран камгалаарынга эргежок чугула национал чепсектиг күштерлиг (курган чер, шериг-агаар болгаш шериг-далай) турарын Германияга чөпшээрээр».

Япония-биле тайбың керээзиниң талазы-биле Совет Чазак база-ла мындыг саналын киирип турган дээрзи билдингир болгай. Ындыг санал-биле күрүнелер аразының национал бүрүн эргелериниң болгаш деп эргелиг чоруунуң принциптерин барымдаалап турар. Япония болза, чуртту камгалаар сорулгаларга хереглээр тускай национал чепсектиг күштерлиг турар эргелиг, а Германияның ындыг эргези чок турган болгаш оон дора байдалга кииртинген деп көөр чорук окта шын эвес. Европаны делегейниң үш дугаар дайынының одаанче хуулдурарынга белен гитлерлиг-фашист генералдарга баштаткан өжээнзиректериниң шериглерин Барыын Германияга тургузарының орнунга камгалалдың шериг күштерин тургузар чорук тайбың херээнге болгаш герман нацияга үүден-даа эки болур дээрзинге чигзиниг турбас.

Германияның кызыгаарларының талазы-биле Совет Чазактың көрүп турары болза, АКШ-тың Чазааның, ол ышкаш ССРЭ-ниң болгаш Великобританияның Чазактарының хүлээп алганы база Францияның үүлдүгзүнүп катышканы Потсдам конференциязының доктаалдары ону долузу-биле болгаш четчири-биле үзе шиитпирлээн болуп турар.

Германия-биле тайбың керээзин, а ол ышкаш Германияны катыштырарының дугайында болгаш ниити Германияның чазаан тургузарының дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүнче Англияның болгаш Францияның чазактары-биле кады киириптерин АКШ-тың Чазаанга Совет Чазак база катап сүмелеп турар. Бо айтырыгларны чугаалажып шиитпирлээрин соңгаарладырының үндезиннерин Совет чазак көрбейн турар.

Европаның тайбынга ынакшылдыг улустарының өг-бүлезинге кирер, чаңгыс-аай, хамаарышпас, тайбынга ынакшылдыг күрүне кылдыр Германия катап тургустунар бе, азы Европага дайынның айыылы-биле холбашкан башкаланчак Германия болуп арттар бе деп айтырыг чогум-на бо үеде шиитпирлетинер».

Совет Чазак болза, бо ышкаш ноталарны Англияның болгаш Францияның Чазактарынга чоруткулаан.

Мында айытынган ноталарны олар боттарының Чазактарынга чедиреринің дугайын дээргилер Шатеньо, Камминг болгаш Грей чугаалааннар.

Комсомолчу культармейжи

Барыын-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» колхозта бижикти билбес болгаш биче билир кижилерни бижикке өөредир улуг хүлээлгени комсомолчу Моңгуш Кимаа кызымак күүседип келген. 1951 чылда бижикти билбес 30 кижилерни болгаш биче билир 6 кижини бижикти эки билир кылдыр өөреткен.

Комсомолчу культармейжи, бижик билбес чорукка үүгле эрткен чылын киржип эгелээш, элээн кижини бижикке өөреткени-биле бодунуң хүлээлгезин соксатпаан. Бижикти билбес чорукту узуткаарының херээнге киржирин бо чылын база уламчылап турар. Ам бо хүннерде бижикти билбес болгаш биче билир 21 кижилерни бижикке өөредип турар. Ол өөредип турар кижилерни майның бириин беткинде бижикти эки билир кылдыр өөредир деп хүлээнип алган кызымак ажылдап турар.

Бо чылын өөредип турар кижилериннен колхозчулар Барынмаа, Бойду, Кызыл-оол олар бижик билбес тургаш, ам бижикти саат чок номчуп, бижип турар кылдыр өөренип апкан. Моңгуш Кимаачын өөредип турар кижилери өөредилге херектелдери-биле бүрүн хандырылгалыг болгаш кижи бүрүзү кичээл болур санында озал чок кээп өөренип турар.

О. НАЗЫН-ООЛ.

Бижик билбес чонну бижиктиг болдурар дээш

Каа-Хем районда «Ленинчи орук» көдээ ажыл-агый артелинде бижикти билбес болгаш биче билир кижилер өөренир бижик бөлгүмүн организастап тургускан. Бижик өөренир бөлгүмде 17 кижи өөренип турар. Бөлгүмнүң кичээли неделяда ийи удаа эртер деп доктаатынган чурумун ёзугаар үзүктел чок эрттип турар.

Бөлгүмнүң дыннакчылары кичээлге үргүлчү кээп, культармейжиниң тайылбырлалын кичээнгейлиг-биле дыннап, боттары хостуг шакта база катаптаашкынны эки кылып турар. Оон тодаргай барымдаазы болза, дыннакчыларның айтырыгга четче билдингир харыны берип турары болур.

Бөлгүмнүң культармейжизинде колхоз школазының башкызы Моңгуш Лена ажылдап турар. Ол бодунуң хүлээлгезин кызымаккай күүседип, бижикти билбес болгаш биче билир чорукту узуткаарының херээнге улуг салыгны киирип турар. Оон өөредип турар дыннакчыларындан колхозчулар Дарыма, Улуг-Серен болгаш 65 харлыг Созур эки өөредилгелиг дыннакчылар болуп турар.

К. ОЧУР-ООЛ.

Бай-Хаак МТС мурнакчы техника-биле дамдыр хандыртыйган. Областың эң дээре трактористери Петр Ермолаевтиң болгаш Николай Пахоруковтуң эгелээшкини техниканы долузу-биле ажыглап турган, ажылдың кылыр хемчээлин ажыр күүседириниң сруун айыткан. Комсомолчу Виктор Рыженковтуң бригадирлээни № 2 трактор бригадазының трактористери бригадазын тергиин эки шынарның бригадазы деп чарлааш, тракторларын болгаш кожар херекселдерин шуптузун социалистиг камгалалга алганнар.

«Кызыл партизан» колхозтуң шөлүнге часкы тарылганы 8—10 ажыл хүннеринде дооскаш, сезон дургузунда трактор бүрүзү-биле 1100 гектар черни аңдарар болгаш 2700 килограмм кывар-чүүлдү камнап алыр деп олар хүлээнгеннер.

Чурукта: трактор бригадаларының трактористери болгаш бригадирлери часкы тарылга үезинде кылыр ажылдың планын баш удур чугаалажып көрүп турарлар. МТС-тиң механиги эш Л. Белозёров (солагай талазындан ийи дугаарында) № 2 бригада ның ажыл планын көрүп тур.

Чуруу А. Ермолаевтии.

Социалистиг бедик хүлээлге

Иосиф Виссарионович Сталинга 1951 чылда берген хүлээлгезин күүсетпишаан, Улуг-Хем районнуң колхозтары байлак дүжүттү өстүрүп алган болгаш тараа дужаалгазының планын 133,1 хуу, дүктү — 132,7 хуу, эштти — 101,6 хуу күүсеткен, ынчаарга ниитиниң продуктулуг мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын колхозтар малдың бүгү түзүнүңүн талазы-биле 110 хуу күүсеткен.

Чоокта чаа-ла куруг турган, база ийи чангыс өглер турган черлерде ам клубтарлыг, школаларлыг, библиотекаларлыг, электри станциялар-лыг, телефоннарлыг, радиолуг колхозчу чаагай суурлар тургустунуп турар. Мурнунда көжүп чораан араттар ам чырык, өөрүшкүлүг колхозчу чурталгада мөңгези-биле кирген.

Кижи бүрүзү бодунуң участогунда күжүн харамнанмайын кызымаккай ажылдап турган, 1952 чылда моон адаанда көргүзүглерни чедип алырын хүлээнген:

Райүлетпүр комбинады 1952 чылда бүгү продукцияны бүдүрүп үндүрер талазы-биле бүдүрүлге планын декабрь 20-де бадылаан номенклатура ёзугаар 115 хуу күүседир. Бүдүрүкчү күштү 6 хуу улгатырар, бүдүрүп үндүрер продукцияның бот-өртээн 5 хуу кудуладыр. 1952 чылда бүдүрүлгеге 15-тен эвээш эвес чаа эгелекчи саналдарны шингээдип алырын чедип алыр болгаш чепсек-херекселдерни, механизмни бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаар. Ажылчыннарның мергежилин бедидери-биле техниктиг минимумнуң бөлгүмнерин организастаар, 80-ден куду эвес ажылчыннарны чаазы-биле белеткээр.

Райпо 1952 чылдың декабрь 5-те бараанны үүрмектеп садарының чыл планын 105 хуу, ниитиниң чемненилге планын 110 хуу, көдээ ажыл-агый продуктуларын, чиг-эт белеткелиниң садып алырының планын 100 хуу, олча-ажык планын 102 хуу күүседир.

Сан-хөө органнары орулганың чаа үндезиннерин тыппышаан, бюджеттиң орулгалыг талазын 1953 чылдың январь 1-де 102 хуу күүседирин чедип алыр. Колхозтарның учёдун болгаш отчёдун экиждерингe практиктиг дузаны көргүзер.

1952 чылда районнуң тарылга шөлүн 15 хуу калбартыр. Колхозтар болгаш совхозка тараа культураларының чажып тарырын 8—10 хүннерде бедик агротехниктиг деннелге чорудар. 1300 га шөлге суггарылганың чаа системазынга кирерин боттандырар. 90 километр суггарылга бугаларының септелгезин чорудар, ооң чер ажылының хемчээли 43000 кубометр болур.

Чер чемишидилгезин — өдекти 3500 тоннаны, хүлдү 700 центнерни шөлдерге төгер. Тараның үнер үезиниң дургузунда суггаттыг тараа шөлдерин суггарарын 2—3 удаа чорудуп, ооң эки ажаалгазын хандырар. Көдээ ажыл-агыйның бүгү ажылдарын өй-шаанда шынарлыг чорударынга үндезилээш, 7500 га тараа шөлүнүң га бүрүзүнден 90 пуд дүжүттү, үрезин участоктарының га бүрүзүнден 120 пуд, 4500 га кызыл-тастың га бүрүзүнден 100 пуд дүжүттү өстүрүп ажаап алыр.

Киров аттыг колхоз 550 га кызыл-тастың бүгү шөлүнүң га бүрүзүнден 130 пуд, ынчаарга 350 га кызыл-тастан 180 пуд дүжүттү га бүрүзүнден алыр.

«Свобода труда» колхоз 910 га тараа культураларының бүгү шөлүнүң га бүрүзүнден 110 пуд дүжүттү, ынчаарга үрезин участогунуң, база 76 га кышкы көктарааның га бүрүзүнден 120 пуд дүжүттү алыр.

Тараа культураларының дүжүт ажаалгазын 25 ажыл хүннеринде чидириг чок ажаап алыр, тараа дужаалгазының планын болгаш МТС-тиң ажылдап бергени дээш натура төлевирин сентябрь 15-те күүседир, колхозтарга, совхозка 1953 чылдың тарылгазынга тараа культураларының, хөй чылдыг сигеннериниң, картофельдиң үрезин болгаш магадылал фондуларын бүрүн уруп алыр.

1953 чылдың часкы тарылгазын чайын, күзүн аңдарган чер-биле бүрүн хандырар дээш чайгы чер аңдарылгазының планын июнь 10-да болгаш күскү чер аңдарылгазын октябрь 10-да доозар.

МТС машиналарын бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаарынга, трактор бригадаларының ажылынга шак графигин, күш-ажылдың мурнакчы дужулгазын шингээдиринге, профилактиктиг септелгени өй-шаанда шынарлыг чорударынга, техниканы камнап эдилээринге, механизмнерни шын тургузарынга үндезилээш, 26000 га хемчээлдиг трактор ажылын бүгү көргүзүглер талазы-биле эки шынарлыг, хуусаазында чорудар.

15 аът күштүг трактор бүрүзү чымчак чер деп бодап алырга 400 га черни ажылдаар. Тараа ажаап алыышкын үезинде комбайн бүрүзү 25 ажыл хүнүнде 500 га тараа культураларын ажаап алыр. МТС-тиң талазы-биле кывар материалдарны 5 хуу камнап алыр. Трактор ажылының бот-өртээн 1 гага 1 рубль 50 копеекке кудуладыр. МТС-ке тергиин шынарның ийи трактор бригадазын организастаар. Бүгү тараа культуразының га бүрүзүнден 100 пуд, үрезин участоктарының га бүрүзүнден 120 пуд дүжүт алырын МТС-тиң ажылдап берип турар колхозтарының хову бригадалары-биле кады ажылдап тургаш чедип алыр. Хову болгаш мал ажылында хөй күш-ажылы кирер ажылдарны механизастаар талазы-биле колхозтарга дузалаар.

Киров аттыг колхозта эш Коневтиң трактор бригадазы сезон иштинде АТЗ-НАТИ деп трактор бүрүзүбиле чымчак чер деп бодап алырга 1000 га черни ажылдаар, кывар чүүлдү 5 хуу камнап алыр деп хүлээлге алган. Хову бригадалары-биле кады ажылдап тургаш, тракторларның ажылдап турар бүгү тарылга шөлүнден 100 пуд, 350 га кызыл-тастан 180 пуд дүжүттү га бүрүзүнден алыр.

«Свобода труда» колхозта эш Маковкиниң трактор бригадазы сезон иштинде АТЗ-НАТИ деп трактор бүрүзү-биле чымчак чер деп бодап алырга 400 га черни ажылдаарын чедип алыр. Тараа ажаап алыышкынының үезинде комбайн бүрүзү-биле 25 ажыл-хүнүнде 350 га тараа культураларын ажаап алыр. Кывар-чүүлдү 5 хуу камнап алыр болгаш трактор ажылының бот-өртээн 10 хуу кудуладыр.

Колхозтарның ниитилештирген чылгы мал өстүрериниң күрүне планын 105 хуу күүседир. Төрүүр 100 беден 80 кулунну өстүрүп алыр. Мыйыстыг бода мал өстүрериниң күрүне планын 105 хуу күүседир, 100 инектен 95 бызааны өстүрүп алыр. Сүт саап алырының планын күүседир болгаш саар инек бүрүзүнден 800 литр сүттү алыр. Хой, өшкү өстүрериниң күрүне планын 110 хуу күүседир. Төрүүр хой, өшкүден 110 анай, хурагаа алыр, бир хойдан 2 килограмм 100 грамм дүк кыргып алыр. Хойну тарып боозадырының планын 110 хуу күүседир. Хаван өстүрериниң күрүне планын 120 хуу күүседир.

Эът дужаарының күрүне планын август 1-де, дүк дужаарының планын июль 1-де күүседир. Өлүк белеткелиниң планын бүгү хемир талазы-биле 1952 чылдың декабрь 20-де 105 хуу күүседир.

Жданов аттыг колхозтуң хой-жулары Хүрең-оол, Серенмаа — төрүүр 100 хойдан 115 хураганнарны камгалап алырын хүлээнген.

Малга бөдүүн, шыктыг, концентраттыг чем белеткээр талазы-биле күрүне планын совхозтуң болгаш колхозтарның ниитиниң бүгү малының бажынга четчир кылдыр белеткеп алыр.

Бо чылын 160 чурталга бажыннарын, 8900 баш мал кирер 63 мал кажааларын, бүдүрүлгениң 16 тудугларын, культура амыдыралдың 12 тудугларын кылыр. Ону күүседири-биле 9400 кубометр тудуг ыяжын белеткеп, апрельде сөөртүп алыр, 3600 кубометрни октябрь 1-ге чедир сөөртүп алыр. Бүгү-ле тудугларның тудуун ноябрь 1-де доозар.

Август 1-ге чедир школаларны, интернаттарны, башкылар бажыннарын 1952—1953 өөредилге чылынга бүрүн белеткээр.

Ажылчы чоннуң эмнелге хандырылгазын экиждер, районга санитар-профилактиктиг ажылды калбартыр, чыл иштинде үргүлчү ажылдаар уруглар яслизин колхоз бүрүзүнге организастаар. Эмнелге чериниң болгаш эмнегле пунктуларының септелгезин 1952 чылдың октябрь 1-де доозар, оттулар ыяшты бүдүн чылга чедер кылдыр белеткээр.

Н. ЧАНЧИП.

Школага болгаш эмнелге черинге ыяш белеткели

Кызылдың көдээ районунуң Баян-Кол көдээ Советиниң чеди чыл школазынга 1952—1953 өөредилге чылында план ёзугаар 300 кубометр одаар ыяшты белеткээр тургаш, ам 210 кубометрни школа чанында хап белеткээн. Арткан 90 кубометр ыяшты дүрген хап белеткээш, ону школа чанынга дүжүрер дээш, башкылар болгаш колхозчулар хайныышкынныг ажылдап турар. Школаның директору эш Д. П. Тришканёв башкыларның болгаш үстүкү класстарның өөреникчилерин шеф ажылынче организастап, одаар ыяш белеткээр ажылга база эки киириштирип келген.

Кижи эмнелгезиниң пунктузунга план ёзугаар 44 кубометр ыяшты база хап белеткээш, ооң чанында сөөртүп дүжүрген.

Одаар ыяш белеткелиниң ажылын колхозтуң хову бригадазының бригадири эш Крищын эки удуртуп турар. Ол чугула улусчу ажылга колхозчулар Назыты, Бак-кыс Чаргоол, Монгол-оол, Төмүр-оол, Маадыр-оол олар онза идепкейлиг киришкеннер.

Ам арткан ыяшты 5—6 хүннер иштинде бүрүн хап күүседир дээш чүткүлдүг ажыл чоруп турар.

М. СЫГЫР-ООЛ.

Херээженнерниң күш-ажылчы идепкейи

Чөөн-Хемчик районнуң Хөндергей сумузунда «Кызыл тараачын» колхозтуң херээженнери 30 кижи бир талазында колхозтуң ажык-орулгазын көвүдедир дээш, ийи талазында школаны одаар чүүл-биле хандырар дээш бо чылдың эгезинден бээр ыяш хап ажылдаан.

Колхозчу херээженнер күш-ажылга кызымаккайын көргүзүп, кыштың соогундан чалданмайн, эрестиг ажылдааш, апрель 1-ге чедир 2331 кубометр токпакты хап белеткээн. Ынчангаш колхозчу херээженнерниң шалыпчы звенозу бодунуң колхозунга 46.115 рубльдиң орулгазын киирген. Звенонуң иштинде эштер Маажыкай, Хакпак, Чолдак-оол, Сүрүнмаа, Сендишпен, Оржуңмаа болгаш оон-даа өскелер хүнде ажыл нормазын үргүлчү ажыр күүседип келгеннер.

Ол херээженнер апрель 1-ден эгелээш, часкы хову ажылынче киришкеннер.

В. САНЧИ.

Бот-тывынгыр уран-чүүл көргүзүү

Улуг-Хем районнуң төвү Шагаан-Арыг хоорайның Матросов аттыг культура бажыңынга районнуң бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтериниң шүүлде көрүлдери болуп эрткен. Анаа «Күш-ажылдың хостуу», Сталин аттыг, Жданов аттыг, Мичурин аттыг көдээ ажыл агый артельдериниң колхозчу аныяктарының база хоорайның культура бажыңының бот-тывынгыр уран-чүүл коллективинин кежигүннери шупту 105 кижи киришкен.

Болуп эрткен бот-тывынгыр уран-чүүл көргүзүүнүң шүүлдезинге районнуң аныяк талантылары боттарының мергежилиниң өзүлдезин кайгамчык эки көргүзүп шыдаан. Ылаңгыя ийи-чаңгыс болгаш улустуң кожамык ырларының күүселдезин Торгалыг көдээ клубунда бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмүнүң ыраажызы эш Маковкина, Ийи-Талда көдээ клубтуң бот-тызынгыр уран-чүүл бөлгүмүнүң ыраажылары Торжу-оол, Анай-кыс, Шагаан-Арыг культура Бажыңының ыраажылары Кураева, Кузнецова, Бахтин, Мураевьев олар онза сонуургаңчыг күүсеткилээш, бир дугаар черни эжелеп шыдааннар.

Бот-тывынгыр уран-чүүл көргүзүүнүң шүүлдезинге тиилекчи болганнарны өртектиг чүүлдер-биле шаннаан.

Х. БАДЫ-ОЧУР.

„ШЫННЫҢ" МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„КИНО КЕЛИРИН МАНАП ТУРАР"

1952 чылдың январьныч 26-да үнген, № 17 «Шын» солунда парлатынган «Кино келирин манап турар» деп эгелиг чүүлге Мөңгүн-Тайга районнуң Мөген-Бүрен сумуга үр үеде кино көргүспээнин бижикчи эш И. Борбак-оол шүгүмчүлеп бижээн. Ол чүүлдү хынап көөрге шын болганын, ам ында үргүлчү ажылдаар кинону тургусканын болгаш кинонуң көргүзүү үргүлчү болуп турарын «Шын» солуннуң редакциязынга ВКП(б) Мөңгүн-Тайга райкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизиниң эргелекчизи эш Дагба-Доржу харылаан.

Чылгы мал фермазының ажылын экиждеринче кичээнгей салыр

Чаа-Хөл районнуң КараТал сумузунда Сталин аттыг колхозтуң чылгы мал фермазының ажылында четпестер үргүлчүлеп турар болгаш сөөлгү үеде мырыңай ниитиниң малында улуг когаралдар бар болуп турар. Ферма эргелекчизи эш Хорлуу ферманың ажылын удуртуп шыдавайн турар болгаш чылгычылар ортузунга боттуг ажыл чорутпайн турар.

Айтыышкын сүме чоктуң хараазындан, база кадарчыларның боттарының харыысалга чогундан чылгыны кадыр берт черлерге манап турганындан сөөлгү үеде 7 бе кулун салган, 1 аът чуглуп өлген, 1 бе кемдеп өлген, 1 бениң кулуну багай ажаалганың чылдагаанындан база өлген. 4 ай үениң иштинде 10 ажыг баш мал когараан болгаш 4 кулунну бөрү чиген. Ол кулуннарның орнун кадарчылардан ам-даа төлетирип албаан.

Ниитиниң чылгы малын мынчаар когаралга таварыштырып турар улуг чылгычы Д. Кулча, чылгычылар Х. Намажык, М. Доржу суглар кандыг-даа харыысалгага кирбейн турар болгаш безин чедирген когаралдарын төлевейн турарлар.

Ниитиниң мал ажылын мындыг когаралга таварыштырып болур бе? Бо чорук колхоз баштаар черин дүвүретпейн турар. Колхозта партия организациязы-даа, суму Соведи-даа хемчет албайн турар. Колхоз баштаар черинин, партия организациязының, суму Совединиң хуралдарынга болгаш сессияга-даа чылгы мал фермазының эргелекчизиниң илеткелин чаңгыс-даа удаа дыңнаваан.

Сталин аттыг колхозта чылгы мал фермазының ажылының дугайында районнуң көдээ ажыл-агый килдизинден тодаргай хемчеглер алыры негетинип турар.

М. ОЧУР.

ТЕАТР

„Харжыгаш" деп шии бистиң театрывыста

«Бисте социалистиг ниитилелдиң чаа кижизи өзүп доругуп турар. Ол чаа кижиге кижиниң эц-не эки шынарларын чаңчыктырар херек». — деп Михаил Иванович Калинин чугаалаан.

Аныяк салгакчыларны совет патриотизмге кижизидериниң айтырыы болза, чогаалчы, артист болгаш чурукчу бүрүзүнүң бирги черге турар хүлээлгези болур. Коммунистиг ёзуга кижизитинген совет аныяктар болза бо үедеги буржуаз культураның реакциялыг чоруун болгаш ооң сандараашкынын ханызы-биле билген, ону көөр хөөн чок чорукка боттарын кижизиткеннер.

Уолл-стриттиң хожайлары болгаш оларның чалчаларга «америк демократия» деп чулчуруп, Гитлериниң үлегери-биле «дээди» расаның арыг ханныг кижилериниң дугайында фишистиг хоралыг пропаганданы нептередип турарлар.

АКШ-тың дыка хөй штаттарында негр улуглар ак кештиг кижилериниң ургларындан башка черлерде өөренип турарлар. Ол школаларның директорларын болгаш башкыларын америк реакционерлер янзы-бүрү кызыышкынларга таварыштырып турар. Америк буржуазия негрлерни эртем-билиглиг кижилер болдурарынче бичии ынай-даа сагыш салбайн, харын оларны чиик өртектиг күжүн эдилээр кулдар болдуруп алганнар.

Бо дугайында Ленинниң бижээни болза:

«...Негрлериниң базындырган байдалынын дугайын тайылбыр чокка билип ап болур: америк буржуазия бо талазы-биле өске чурттарның буржуазиязындан үзүг-биле-даа дээредевес».

Сталинчы шанналдың лауреады, драматург Любимованың «Харжыгаш» деп шиизи бистиң театрывыстын сценазында тыва дыл кырында үнүп эгелээн. «Харжыгаш» деп школалыг Дик дээр негр оол (ооң ролюнда артист А. Найдың) угаангыр, ак-сеткилдиг, кончуг эки өөреникчи болгаш спортсмен өөреникчиниң бүгү талаларын көргүзүп турар. Ак кештиг школачылар Джон (артист Дапкай) болгаш ооң өөрү «Харжыгаш»-биле ханы найыралдыглар. Олар Совет Эвилелиниң дугайында шыны биликсеп турарлар. Төөгү башкызы Миле Феллер (артист Оляй) Совет Эвилелиниң дугайында хоп-нүүлдерни өөреникчилерге чугаалап, оларны медерелин хораннаарын оралдажып турар. Школаның директору болза, делегей дайынының киржикчизи (дайын үезинде капитан чораан), фашизмге удур туруштуг демиселчи Томсон (ооң ролюнда артист А. Лаптан) өөреникчилер аразында раса ылгаар чорукту соксадырын оралдажып турар. Томсон школачыларга Фадеевтиң «Аныяк гвардия» деп номун номчуп берип турар.

Дик («Харжыгаш») директорнуң деткимчезинге даянып алгаш, кончуг эки өөренип, кедизинде барып кезер эмчи болурун күзеп турар.

Мурнуу чүктен көжүп келген миллионер Бидл (артист А. Көк-оол) хоорайны садып алган, ынчангаш Диктиң өөренип турар школазы ооң эргезинге кире берген. Миллионер Бидл болза, Томсонга удур демисежип эгелээн. Ол мынчаг чугаалап турар: «...биске кадыг, шинтпирлиг, чүве кээргевес аныяктар херек. Олар делегейни чаалап алырлар».

Бидлдин уруу Анжела (артист Кара-кыс) негрлерни көөр хөөн чок чорукка чаңчыккан, ынчангаш Диктиң өөренип турар клазынга олурар хөөн чок болгаш аңаа онза байдалды тургузуп бээрин адазын дамчыштыр негеп турар. Америк оол Чарли (артист Кенден) буржуаз мораль-биле синниккен номнарны номчуп, ооң-биле школачыларның медерелин хораннаарын оралдажып турар.

Фашистиг үүлгедикчилер «Харжыгашты» школадан үндүрген болгаш ону эриндеп сокулаар чорукка таварыштырганнар. Депшилгелиг интеллигент Томсонну ажылындан дүжүрүп турарлар, ынчалза-даа хоорайның ажылчыннары америк фашистарның ол үүлгедишкиннеринге ажыл соксадыышкыны-биле харыылааннар. Ынчангаш оларның бужарчудек чүүлдерни үүлгедир дээн бодалдары чүү-даа болбайн барган.

Көрүкчүлер Томсоннуң дараазында сөстерин улуг сонуургал-биле хүлээп дыңнаваннар:

«Бистер, бистиң урулгарывыс дээш, Американың келир үедеги шынчы ёзу-тургузуу дээш демисежир бис! Бистер оларны тайбынга, хосталгага, найыралга өстүрер бис! Бис атказарлавас бис. Олар бисти чүнүп-биледа коргудуп шыдавастар. Бис демисежир бис!»

Театрның коллективи америк школада амыдыралды шыны-биле көргүзерин чедип алган. Ылангыя аныяк артист А. Найдың эң харыысалгалыг рольду чедишкинниг ойнаан. Артистер: Кара-кыс, Лаптан, Дапкай, Кенден болгаш Көк-оол олар боттарының рольдарын база чедишкинниг күүседткеннер.

Ындыг болза-даа шиини көргүскенинде чамдык четпестер бар болгулаан. Ылангыя чурукчу Лаизы библиотеканы кончуг таарымча чок чураан, ынчангаш көрүкчүлерге ол көрүштүг эвес болган. Джек Такерниң ролюнда ойнап турар дуржулгалыг артист А. Дүгүр-оол бо удаада чедишкин чок ойнаан. Чамдык актёрларның парик болгаш грим (таарыштыр будутунуп алганы) даштыкы кижилерге дөмейлешпес болгулап тургулаан.

«Харжыгаш» деп шиини көргүскени театр коллективиниң база бир чаа чедишкини. Бистиң школачыларывыс ол шиини улуг сонуургал-биле көөрлер. Бо шии чүгле школачыларга эвес, ада-иелерге, башкыларга, вожатыйларга база өске-даа кижизидилге фронтузунуң ажылдакчыларынга ужур-дузалыг.

Америк империалистерниң Совет Эвилелинге болгаш улус-демократиязының чурттарынга удур чаадайынны белеткеп турар агрессчи политиказын ук шии көрүкчүлерге таныштырып турар үнелиг чогаал болур тур.

С. БАДАА.

Сталинчы шанналдың лауреады А. Любимованың «Харжыгаш» деп шиизин областын национал театры үндүрүп турар.

Чурукта: артист А. Найдың «Харжыгаштын» ролюнда.

Бактериологтуг дайынның кем-буруулугларын хай дээр!

(„Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солуннуң арыннарындан)

«Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!» деп солуннуң эзлчеглиг 12 (176) дугаары Бухарестиге үнген.

Солуннуң «Бактериологтуг дайынның кем-буруулугларын хай дээр» деп мурнуку үүлүнде бижип турары болза, америк империалистиг дээрбечилер халдавырлыг аарыгларның бактериялары-биле хораннап аартып каан курт-кымыскаяктарны болгаш өске-даа дириг амытаннарны Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат эки-турачыларның маадырлыг удурланыышкының сый-шавар дээш америк империалистер ам кижилерни кырып өлүрериниң эң хоралыг бужар-бак чепсектерин шуут ажыглап турарлар.

Бактериологтуг чепсектиң дузазы-биле америк интервентилер корей улусту, ооң маадырлыг шериин бүгү болдунар-ла аргалар-биле кырып өлүрерин болгаш Ыраккы Чөөп-чүкке дайынның одаан калбартырын база хосталгага ынакшылдыг улустарны коргудуп сүртедирин, АКШ-тың муруннга мөгейип чүдүүрүн кижилериниң сагыш-сеткилинге тарадырын база бодунуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш америк империализмге удур демисежип турар улустарның күзел-соруун сандарадырын кордап турарлар. Олариың ол кордаашкыны кажан-даа боттанмас! Маадырлыг корей улус кыдат улустуң эки-турачылары-биле хол-холундан туттунчуп алгаш, тайбының күүлүг лагериниң деткимчезиниң болгаш сагыш-сеткил катыжышкының ачызы-биле чорааш, чөптүг демиселдиң тугун америк агрессорларга удур улам бедик, улам шиитпирлии-биле көдүрүп үндүргеннер. Ол алдардыг болгаш маадырлыг демисел үгле интервентилериниң аштырыышкыны-биле, оларны Кореядан болгаш бүгү Ыраккы Чөөн-чүктен сывырып үндүрери-биле доостур деп чүвеге чигзиниг турбас ужурлуг.

Америк империалистер бактериологтуг дайынга белеткелди делегейнин ийиги дайынының эгелээринин ырак муруннда-ла чоруткан. Бактериологтуг болгаш өске-даа өлүмнүг чепсектерни дайынга ажыглаарын хоругдаар дугайында 1925 чылда Женева протоколун бадылаарындан үгле АКШ биле Японияның ойталаан чоруу ону бадыткап турар. Ол керээге Совет Эвилели болгаш өскедаа 40 хире күрүнелер катышкан болгай. Ол чепсектерни бүдүрүп үндүрерин долларга сатынган «эртемденнерниң» киржилгези-биле 1941 чылда организастаан болгаш ону дайын сөөлүндеги чылдарда улуу-биле калбарткан. Ол чепсектерни бүдүрүп үндүрериниге бактериологтуг дайынның япон кем-буруулугларын киириштирген. Америк араатаннар өлүмнүг бактерияларның хөделиишкининиң шенелдезин туттурган корей шериглерге болгаш кыдат эки-турачыларга калбаа-биле чорудуп, адактың сөөлүнде ону калбаа-биле ажыглаарынче кирген.

АКШ-тың империалистериниң бужар бак араатанзыг чоруунга делегейниң улустары киленнеп турар. Ол киленнээшкиниң күүлүг чалгыы бүгү чурттарда калбарбышаан. Депшилгелиг кижи төрелгетен бактериологтуг дайынның организакчыларын болгаш оларның кем-буруулугларын кажан-даа анаа салбас. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының даштыкы херектериниң министри Пак Хен Енниң болгаш Кыдат Улус Республиканың даштыкы херектериниң министри Чжоу Эньлайның кылган медеглелдеринде бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга шиитпирлиг удурланыышкының депшилгелиг кижи төрелгетен чаңгыс эп-сеткил-биле деткип турар.

Тайбың талалакчыларының Варшавага болган Бүгү-делегей Конгрезиниң шиитпирлеринге үндезилээш, Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң даргазы Фредерик Жолио-Кюри америк дайын кыпсыкчыларының кем-буруулугларынга шиитпирлии-биле удур көдүрүп үнеринче бүгү делегейниң улустарын кыйгырган.

Ынчангаш бактериологтуг дайынның кем-буруулугларын хай дээр өйү келген. Америк араатаннарның Кореяның болгаш Кыдаттың чонун кырып өлүрер чоруун дораан соксадырын чедип алыры депшилгелиг кижи төрелгетениң мурнунда эң чугула сорулга.

Бүгү чурттарда тайбың талалакчылары боттарының катышкан күштери-биле атомнуг чепсекти ажыглаарын моондактап шыдаан болгаш Тайбының Пактызын чарарын чедип алырынче чаагай сеткилдиг үүс-үүс миллион кижилериниң изиг күзелдиг үүткүүн хайындырып үндүрген. Ынчангаш тайбың талалакчыларының шимчээшкини болза, күчүлүг аштырбас күш болур.

Улустарның чаңгыс-аай фронтузу америк араатаннарның бужар-бак кем-буруулуг чоруунун төнчүзүн салыр болгаш салып шыдаар-даа ужурлуг, кижилерни массалыы-биле кырып өлүрериниң чепсектерин ажыглаарын дораан соксадырын, бактериологтуг дайынның америк организакчыларының аттарынга мөңге үелерде килеңнээшкинни чедип алыр ужурлуг деп солуннуң мурнуку үүлүнде түңнеп бижип турар.

Солуннуң бир дугаар арнында америк империализмниң араатанзыг бужар-бак кем-буруулуг чоруунга удур улустарның килеңнээшкинин илереткен янзы-бүрү чурттардан келген материалдарның улуг чыындыларын база парлаан.

Америк империализмниң дөгээни бактериологтуг дайынга удурланган бүгү улустуң митингилери ССРЭ-де болгаш улус демократиязының чурттарында болуп эрткилеп турар. Франциянын, Италияның, Индияның, Иранның, Вьетнамның болгаш өске-даа хөй чурттарның улустарының киленниг үннери улам шиитпирлии-биле чаңгыланып турар.

Херээженнериниң, профэвилелдериниң, аныяктарының, студентилериниң Бүгү-делегей организациялары болгаш өске-даа депшилгелиг массалыг организациялар, база бүгү чурттарының сураглыг хөй-ниитичи деятельдери америк империализмниң бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга удурланган киленнээшкиннинг медеглелдерин кылганнар.

Кем-буруулуг бактериологтуг дайыны соксадырынга шиитпирлиг хемчеглерни дораан алырын негээн хөй-хөй телеграммалар, чагаалар бо хүннерде КНО-да кээп турар. Ындыг болза-даа, КНО-нуң чиңгине секретари деп адаар Трюгве Ли бодунуң эзлери — америк чагырыкчыларга бердинген айбычы болуп артып каап турар. Делегейниң бөдүүн кижилери болза, Трюгве Лини америк империализмниң кижилерни кырып өлүрериниче угланган планын күүседириниң киржикчизи кылдыр көрүп турар.

Мораль талазы-биле черликсирээн араатаннарның байдалынга чедир буурап баткан Трумэн, Ачесон олар кижи төрелгетенге удур үүлгеткен кем-буруулуг херээн хөй-ниитиден чажырарын ораалдажып турар. Ындыг болза-даа, олар ол үүлгедириниң изин бораң-будан шыдавас. Чүге дээрге, халдавырлыг аарыгларның бактерияларыбиле аартып каан курт-кымыскаяктар болгаш өске-даа чүүлдер айдан, марс деп сылдыстан дүжүп бадып турар эвес, харын оларны америк бүдүрүлгелерге кылган бомбаларга, частыр октарга болгаш хааржактарга суккаш, америк ужудукчулар самолёттар-биле дүжүр октап турарлар. Ынчангаш кижи дүрзүзүн ышканган кем-буруулуг трумэннер, ачесоннар улустарның чөптүг шаажылалыдан чайлап шыдавастар.

Бир эвес оолдарыңарны Кореяга америк араатаннариың холундан өлүртүрүн күзевес болзуңарза, бир эвес бо араатаннарның буруузубиле чума, холера болгаш өске-даа халдавырлыг аарыглар делегейге тарап нептерээрин күзевес болзуңарза, бир эвес оолдарыңар — америк ужудукчуларны бактериологтуг дайынның кем-буруулуглары кылдыр көрдүрүп, улустарга судтатырарын күзевес болзуңарза, Пентаконда болгаш Ак бажында саадап турар кем-буруулугларны хай деңер! — деп дешилгелиг кижи төрелгетениң америк иелерге, Американың бүгү ак-сеткилдиг кижилериңе кыйгырыы ындыг. Бактериологтуг чепсекти ажыглаарын дораан соксадырын болгаш ооң кем-буруулугларын судка бээрин улустар шыңгыызы-биле негеп турар.

Италияның Коммунистиг партиязының чиңгине секретариниң ораалакчызы **Луиджи Лонгонуң** «Тайбын дээш, күш-ажыл дээш Италияның ажылчын аңгызының чаңгыс-эви дээш» деп улуг үүлүн солунда парлаан. Авторнуң бижип турары болза, америк дайын кыпсыкчыларынга бараан болган итали чазак болза, чуртту америк империализмге бүрүн чагыртырының политиказын чорудуп, дайынга белеткелди болгаш боо-чепсеглээшкинни калчаалыы-биле калбартып турар. Ол политиканың түннелинде чурт болза, бодунуң эконом болгаш политика талазы-биле тускай турар эргезин ышкынган болгаш ядаралхоозураашкын улам күштелген. Чижээ, Италияда чартык болгаш шуут ажыл чоктарның саны 4 миллион кижи чедир санатынып турар. Италияның национал бүдүрүлгезиниң күш-шыдалы четче ажыглатынмайн турар чоруу деңдээн. Станоктар болгаш дерилгелер бүдүрүлгелериниң күш-шыдалын 64 хуу, судноларның — 50 хуу, тракторларның — 50 хуу ажыглап турар. Итали чазак чурттуң экономиказының хөгжүлдезинге таарымчалыг байдалды тургузуп бээриниң орнунга, харын даштыкыдан хамыктың муруннда Америкадан машиналарны болгаш бараннарны чуртче сөөртүп киирип турар, үгле даштыкыдан машиналарны садып алырынга 100 миллиард лира акшаны чазак үндүрүп берген. Даштыкыдан машина-чепсек болгаш бараннар киир сөөртүп ап турар чорук ацционал бүдүрүлгениң хөгжүлдезинге улуг шантык болуп турар.

Тайбының чазаан турузарынга чугула үүл кылдыр мындыг үш кол негелдени боттандырарын Коммунистиг партия идип үндүрген: 1) Соңгу болгаш Мурнуу чүктерге болган үрелишкиниң национал экономиказа болгаш чонга чедирген когаралдарын чайладыр талазыбиле хемчеглерни чорутпаан шаанда кандыг-даа онза шериг чарыгдалдарындан ойталаар: 2) Совет Эвилели, улус демократиязының чурттары, Кыдат Улус Республика-биле болгаш өске кандыг-даа чурттар-биле бүгү делегей харылзааларынга кандыг-даа ылгай көөр чорукту узуткаар, республиканың конституциязын хүндүткеп көөрүнүң оруунче чазакты болгаш эрге-чагыргаларны дедир ээлдирер.

«Совет Эвилелиниң тайбыңга ажыктыг чаа инициативазынга делегейниң улустары байырлап турар» деп үүлдү солунда база парлаан. Бүгү чурттарның тайбыңга ынакшылдыг, чаагай сеткилдиг кижилери Совет Эвилелиниң саналдап кииргени Германия-биле тайбың керээниң үндезиннериниң төлевилели — бүгү делегей талазы-биле улуг ужур-дузалыг документ болур, үүге дээрге, Герман айтырыының шиитпирлетинериниң карачаңгыс оруун ол айтып турар. Ол айтырыгны шиитпирлээрде, герман милитаризмниң болгаш фашизмниң катап төрүүнүп келири чайладынар. Ооң-биле кады ук төлевилел болза бодунуң ёзулуг национал эрге-ажыктарынга дең болгаш боттоттарын өске улустар-биле тайбың дем-катыжылгазынче бодунуң чүткүүн боттандырар арганы немец улуска бээр.

Солунда Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң оралакчы даргазы профессор Леопольд Инфельдниң «Катынь «херээ» — америк империалистериниң чаа калчаалыг өнчүкчөңгээзи» — деп үүлүн парлаан. Профессор Леопольд Инфельд бодунуң материалында Катынь эзиминге немец-фашистериниң кылган үүлгедиишкинин америк империалистериниң 7 чыл ажыг үе болгаш катап көдүрүп үндүрүп келген чоруун боттарының Кореяда кижи дыннаар аргажок үүлгедип турар араатанзыг чоруундан чоннуң кичээңгейин чайладырын бодааш, ол үүлгедигни Совет Эвилели кылган кылдыр нүүлдээрин бодаанар дээр дугайын тодаргай фактылар-биле бижип турар.

Оон аңгыда солуннуң бо дугаарында **М. Митиниң** «ССРЭ-де эртемниң болгаш культураның чечектелиишкини» деп үүлүн, Румыния-ның ажылчын партиязының ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү **Мирон Константинескунуң** «Румын Улус Республикада акша реформазы болгаш өртек чиигелдези» деп үүлүн, **Ян Маректиң** «Политиктиг демдеглелдер» деп үүлүн болгаш өске-даа материалдарны база парлаан.

Америк империалистерниң кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге удур

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКА

ПЕКИН. «Синьбэньжибао» солуннуң медээлеп турары болза, америк агрессорларның таварыштырып турар бактериологтуг дайынынга удурланган митингилер болгаш чыскаалдар биче националдар чурттап турар районнарда чер болганда эрттип турар. Медээде чугаалап турары болза, апрель 6-да Ланьчжоуга 8 муң ажыг уйгурлар, дунганнар, казахтар болгаш киргизтер киришкен удурланыышкынның митингизи болган.

Лунчуань уездиге биче националдарның 10 муң төлээлекчилери киришкен митинги болуп эрткен, митингиге үүве чугаалааннар болза, америк интервентилериниң ханныг үүлгедиишкиннериниң талазы-биле боттарының удурланыышкынныг киленнээшкинин илереткеннер.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Кореяда болгаш Соңгу-Чөөн Кыдатта бактериологтуг чепсекти ажыглаарын үргүлчүлеп турар америк империалистериниң кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге удурланыышкынның шимчээшкини Болгарияда калбарып турар.

Пловдивеге болган хуралдың киржикчилери бактериологтуг чепсекти америк империалистерниң ажыглап турарынга шиитпирлии-биле удурланып турар болгаш буруулугларны доп-дораан хемчег алырын негеп турар телеграмманы КНО-же чоруткан.

Ботевградка, Елин-Пелинге, Пирдонка болгаш өске-даа хоорайларга удурланыышкынның массалыг митингилери болуп эрткен.

ДАНИЯ

КОПЕНГАГЕН. Бактериологтуг чепсекти ажыглап турар Кореяда америк интервентилериниң үүлгедиишкиннеринге удурланыышкын Данияда күштелип турар.

Аныяктарның коммунистиг эвилелиниң копенгаген организациязының конференциязынга хүлээп алган резолюцияны «Ланд ог фольк» солун парлаан. Американнарның бактериологтуг чепсекти ажыглап турарының дугайында медээ тайбыңга ынакшылдыг бүгү кижилериниң киленнээшкинин хайныктырганын демдеглевишаан, конференцияның киржикчилери Данияның бүгү оолдарын болгаш кыстарын ол кем-буруулуг үүлгедиишкиннерге боттарының удурланыышкыннарын чугаалаарынче, Катышкан Нацияларның Организациязынга Катышкан Штаттарның бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга удурланыышкының илередип чугаалаарын Дания чазактың негээрин кыйгырып турар.

БРАЗИЛИЯ

МОНТЕВИДЕО. Бразилияның тайбың дээш национал комители бүгү Бразилияның тайбың талалакчыларының мурнундан америк агрессорларның бактериологтуг чепсекти Кореяда болгаш Кыдатта ажыглап турарынга киленнээшкиниг удурланыышкынныг медеглелин «Импренса популар» солунда парлаан.

Бактериологтуг чепсекти ажыглап турар чорук болза, чүнүн-даа мурнунда бүгү делегейге тайбыңче халдааны ол болур деп медеглелде чугаалап турар.

Бразилияның улустары, делегейнин өске бүгү улустары ышкаш Стокгольм Кыйгырыының адаанга 4 миллион 200 муң хол үжүктерин салып, ындыг чепсекти ажыглаарынга удурланыышкының чугаалаан, ындыг янзы-биле тайбыңче бодунуң изиг ынакшылдыын илереткен. Ынчангаш Бразилияның тайбын дээш национал комитеди кем-буруулуг бактериологтуг чепсекти ажыглаарын шиитпирлии-биле буруу шаап, АКШ-тың чепсектиг күштериниң ол чепсекти Кореяга болгаш Кыдатка удур ажыглап турарынга удурланып турар болгаш ону доп-дораан соксадырын негеп турар.

(СЭТА).

АКШ Индияның рыногундан Англияны кызып үндүрүп турар

ЛОНДОН. «Рейнольде ньюс» солуннуң ажылдакчызының бижип турары болза: «Британ империязының чурттарының төлээлекчилериниң экономика чөвүлел хуралын база катап чыылдырар хемчегни Черчилль боду ап турар. Эде тургузуушкуннуң болгаш хөгжүлденин бүгү делегей банкызын дамчыштыр Индияның рыноктарын Америка эжелеп ап турар. Американың ол чоруу болза, стерлингиниң (англи акша) зоназын камгалап турар кызыгаарлаашкынны доовас арга болуп турар. Ынчангаш ол чорук Лондонну дүвүредип турар.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол Командылалының апрель 10-да медээлээни болза, бүгү фронтуларга Улустуң армиязының кезектери кыдат улустуң эки турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорудуп, дайзының дириг күжүнге болгаш техниказынга чидириглерни таварыштырып турар.

(СЭТА).

Кореяда туттурган шериглерни америк империалистерниң араатанзыы-биле аажылап турарының дугайында

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улустуң армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының туттурган шериглерин КНО-нуң шерин деп адаар шеригиниң араатанзыы-биле аажылап турарының дугайын корей солуннар медээлеп турар.

Кореяның Улустуң армиязының «Чосон Инмингун» деп солуну америк шеригге туттургаш, оон дезип чедип келген солдаттарның чугааларын парлаан, ол чугааларда туттурган шериглерни интервентилерниң араатанзыы-биле аажылап турарын чугаалап турар. Кореяның Улустуң армиязындан эрткен чылын туттурган 9 солдаттың бирээзи, туттуруушкундан чоокта чаа дезип чедип келген солдат Ким Сон Тхэннин медээлээни болза:

Кажан мен миннип келиримге менче бир америк солдат чүгүрүп чедип келгеш, сапогу-биле мени депкилеп эгелээн, ынчангаш ол солдат мээн аскымны буза, диштеримни тура депсеп каавыткан. Американнар мени, база аары-биле балыгланган үш кижини бир-ле черже апарган. Балыгланганындан шимчеп чоруур аргажок болган солдаттарны американнар өлүрүп кааннар: бир солдатты американнар пистолет-биле аскынче киир адып өлүрген. Туттурган шериглерни аъш-чем бербес, медицина дузаламчызы чедирбес хилинчектээшкинниң өрээлинге бажыңнап каан. Ооң түннелинде бистиң балыгларывыс чыдып, ол черге курттар тыптып эгелээн.

Туттуруушкундан дезип чедип келген солдат Ким Чжон Хиниң чугаалааны болза, ол эрткен чылын медицинанын 3 сестралары-биле кады туттурган. Американнар болгаш лисынманчылар оларны болгаш өске-даа туттурган шериглерни шоодуп, оларны чыда-биле кадай шашкылап эгелээннер. Бир медицина сестразы боттарынарның үүлгедиишкиннерицерни харыылаар силер деп оларга чугаалаптарга дайзыннар ону соккулап, ооң хевин ужулгаш, ыяшка чыпшыр шарааш, ооң думчуун, кулактарын болгаш эмиин одура кескилеп, мага бодун чыда-биле часпарлай шашкылап каавыткан.

Кореяның Улустуң армиязының солдады Пак Ун Хакты американнар эрткен чылын Хванхеи провинцияның Инчжопри районуга тудуп алган болгаш ону Кэсондан тудуп алган өске туттурган солдаттар-биле кады Инчжопри районда туруп турар туттурганнар турар лагерьже чорудупкан. Ол лагерьде туруп турар туттурган шериглерниң байдалын биживишаан, Пак Ун Хактың чугаалап турары болза, туттурган шериглерни коргуучуг эрээдеп хилинчектээр чорукка таварыштырып турар: бир кижини дээвиирге азып,өске бир кижини сугбиле хилинчектеп, азы сугну иштинче киир үрдүүрүп турар, үш дугаарын изиг демир-биле шиштеп, дөрт дугаарын токпак-биле эриндеп турар... Туттурган шериглер турар Инчжопри лагерьден хүн-бүрүде-ле далай уунче ийи чүк машиналарын чорудуп турар, ол машиналарын бирээзинде хилинчектеттирген болгаш өлүрткен кижилернин мага бодун чүдүрген, а бирээзинде болза, боолап өлүрериниге белеткээн туттурган шериглерни олурткан болуп турар.

Кореяның төп телеграф агентилелиниң ол ышкаш медээлеп турары болза, Кореяның Улустуң армиязының туттурган шериглерин изиг демир-биле демдектээшкини кылып турар.

(СЭТА).

Ажылчы чоннарның чаңгыс эвин быжыглаары дээш

ОСЛО. Ослонуң профэвилелдериниң бүзүретирген кижилери — профорганизацияларының хоорай эргелелиниң даргалары, секретарылери болгаш кежигүннери — найсылаалдың ажылчы чоннарын коммунистиг партиянын организастап турары май бирниң чыскаалынга киржиринче кыйгырган. Кыйгырыгда чугаалап турары болза: Дайынның болбазынга бис бүзүреп турар бис. Дайынның күштерин тиилээриниң магадылалы болза, ажылчын аңгының чаңгыс эви болур ужурлуг. Бистиң улустарның демиселиниң хүнү — ол чаңгыс эптиң көрүлдези болур ужурлуг.

Бүзүретирген кижилер бүгү ажылчы чоннарны ажыл төлевирин улгатырары, сес шактың ажыл хүнү дээш, Великобританиянын, Кыдат Улус Республиканың, Совет Эвилелиниң, АКШ-тың болгаш Франциянын аразынга Тайбының Пактызы дээш, Барыын Германияны катап чепсеглээринге удур, шериг албаны эрттиреринин хуусаазын кызырары болгаш чепсектерни кызырары дээш демиселге катыжарынче кыйгырып тур. «Атлантика пактызындан Норвегия үнер ужурлуг!» Бистиң национал хосталгавысты болгаш хамаарышпас чоруувусту кызыгаарлаарынга удур! Ажылчы чоннарның демократтыг эргелери камгалатынган болгаш калбартынган турар ужурлуг! Онза хоойлуну дүжүрер!» деп кыйгырыгда чугаалап турар.

Тунисте бүгү-ниитиниң ажыл соксадыышкыны

ПАРИЖ. «Се суар» солуннуң медээлеп турары болза, апрель 9-туң эртениинден 1938 чылдың апрель 9-та Туниске национал хамаарышпас чорукту тыпсырын негээн лозунгунуң адаа-биле эрткен улус демонстрациязының 14 чыл болган оюн холбаштыр Тунисте бүгү-ниитиниң ажыл соксадыышкыны эгелээн.

Тунистен келген баштайгы медеглелдер ёзугаар алырга ол ажыл соксадыышкыны чурттуң бүгү-ле хоорайларын болгаш чурттакчылыг черлерин шыва алган болуп турар.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Кызылдын башкы училищези 1952 — 1953 өөредилге чылында бот-өөредилге салбырынга өөреникчилер хүлээп алырын чарлап тур

Бирги курска ортумак школа дооспаан — 7—8 болгаш 9 кластар билиглиг кижилерни хүлээп алыр.

Ортумак эртемниглерни 2 чыл хуусаалыг тускай бөлүкке хүлээп алыр.

Билдириишкинни документилери-биле кады директорнуң адынга киирер:

1. Билииниң дугайында херечилел (хоолгазын),
2. Автобиография,
3. Ажылдап турган черинден шынзылга,
4. Үш фото чурук.

Киирер кижилер июнь 10-дан 15-ке чедир киреринин экзаменнерин мооң адаанда эртемнерге дужаар: орус дыл, математика, ССРЭ Конституциязы болгаш төрээн дыл.

Билдириишкин киирерининг хуусаазы: 1952 чылдың апрель 1-ден июнь 1-ге чедир.

Бот-өөредилге салбырынга чүгле башкыларны, школа болгаш школа назыны четпээн уругларның кижизидилге черлериниң ажылдакчыларын хүлээп алыр.

Билдириишкинни бо адресче киирер. Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, бажын № 1.

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторнуң 8—62; харысалгалыг редакторнуң ораалак чызыныңы, партия амыдыралынынг, культура болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харысалгалыг секретарынын, — 4—98: пропаганда болгаш агитация, өдөө ажыл-агый, телетөр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң—8—68; иштики информация, бухгалтериянынг—8—65.

Б001049 Облкүүскомнуң типографиязы